

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی

گروه آموزشی زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان

رساله

برای دریافت درجهٔ دکتری

در رشته زبان‌شناسی همگانی

موضوع

بررسی صوری، نقشی و شناختی ساخت‌های پرسشی در زبان فارسی

استاد راهنما

دکتر محمد دبیرمقدم

اساتید مشاور

دکتر ارسلان گلکام

دکتر شهلا رقیب‌دوست

پژوهنده

هنگامه واعظی

تیرماه ۱۳۸۹

جاودانگی

شعرِ دیگران سرودن است
خوابِ دیگران غنودن است
در خیال این و آن
جاودانه بودن است

زننده یاد دکتر علی محمد حق شناس

این رساله را تقدیم می‌کنم:

به:

همسر مهربان و دوقلوهای دلبندم که هم‌گام با

من دشواری‌های راه را حس کردند و در فراز و

نشیب‌ها مرا تنها رها نکردند.

به:

مادر و پدر عزیزتر از جانم

که استوار بودن و چگونه زیستن را به من آموختند.

سپاسگزاری

سپاس ایزد مَنان را که موجودی خارق‌العاده و پراز و رمزی را چون انسان آفرید. به او قدرت تفکر و پژوهش داد تا پرده از اسرار جهان بردارد. بیاموزد و بیاموزاند. در این راه، مسئولیت خطیر به عهده استادان گرامی می‌باشد تا بیاموزند هرآنچه را که از اساتید بزرگ خود طی سالیان سال نسل به نسل همچون زنجیره‌ای به گردش آمده است.

با سپاس فراوان از **جناب آقای دکتر محمد دبیرمقدم** که راهنمایی این رساله را به عهده داشتند. ایشان با پیشنهادهای بسیار ارزشمند و راهنمایی‌های سازنده خود همانند گذشته دانشجوی خود را از تنگنای تاریکی به روشنایی هدایت کردند. در این راه دشوار با وجود خستگی‌های بسیار هرگز در دقت نظر خود سست نشدند. از ایشان به خاطر این همه صبر، شکیبایی و دقت بسیار سپاسگزارم.

از اساتید مشاور **سرکارخانم دکتر شهلا رقیب دوست** و **جناب آقای دکتر ارسلان گلغام** که مشاوره این رساله را عهده‌دار بودند و در تکمیل آن با ارائه نظرهای اصلاحی خود من را در این راه یاری دادند، سپاسگزارم.

از اساتید داور **سرکارخانم دکتر ویدا شقاقی** و **سرکارخانم دکتر شهین نعمت‌زاده** که داوری این رساله را پذیرفتند و در اصلاح آن با ارائه پیشنهادهای ارزشمند خود نگارنده را به خطاهای از چشم به دور مانده آگاه ساختند، سپاسگزاری می‌کنم.

از گروه زبان‌شناسی دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی دانشگاه علامه طباطبایی و اساتیدی که دیگر در بین ما نیستند اما یادشان در ذهن‌ها جاودانه می‌ماند بسیار سپاسگزارم و دانسته‌های خود را مدیون آنها می‌باشم.

فرم گردآوری اطلاعات پایان نامه ها
کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی

عنوان: بررسی صوری، نقشی و شناختی ساخت‌های پرسشی در زبان فارسی		
نویسنده / محقق: هنگامه واعظی		
استاد راهنما: دکتر محمد دبیر مقدم استادان مشاور: دکتر ارسلان گل‌فام، دکتر شهلا رقیب دوست		
کتابنامه: دارد	واژه نامه: دارد	
نوع پایان نامه: ☒ بنیادی ☐ توسعه ای ☐ کاربردی		
مقطع تحصیلی: دکترا	سال تحصیلی: ۱۳۸۹ - ۱۳۸۸	
محل تحصیل: تهران	نام دانشگاه: علامه طباطبائی	دانشکده: ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی
تعداد صفحات: ۳۴۵		
کلید واژه ها به زبان فارسی: پرسشواژه درجای اصلی، پرسشواژه حرکت کرده، حرکت آشکار عملگر پرسشی، کانون تقابلی، کانون اطلاعی، ساختار، پیش فرض، افعال شفاف، افعال بیان کننده حالت گفتار، افعال واقعیت گرا، ساخت اطلاع کلید واژه ها به زبان انگلیسی: Wh-in-situ, displaced-wh, Overt Operator Movement, Contrastive Focus, Construction, Bridge Verbs, Manner of Speaking Verbs, Factive Verbs, Information Structure, Backgroundedness		

چکیده

رساله حاضر شیوه عملکرد ساخت‌های پرسشی (ساده و مرکب) را در زبان فارسی از نگاه سه رویکرد صورت‌گرایی، نقش‌گرایی و شناخت‌گرایی مورد بررسی قرار می‌دهد. هدف این پژوهش ارزیابی شیوه تحلیل و نوع نگرش هر یک از رویکردها در بررسی این گونه ساخت‌ها می‌باشد. نگارنده، با اعتقاد به کاستی‌های مباحث سنتی و کافی نبودن توجهات هر یک از رویکردها، وضعیت این پدیده را در قالب نظریه‌های مطرح شده مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این مطالعه از یک سو با این هدف صورت می‌گیرد تا نشان دهد شیوه تحلیل، نوع نگرش و برآیند هر یک از رویکردها متفاوت از دیگری می‌باشد. از سوی دیگر گستردگی بحث‌ها و جامعیت هر یک از رویکردها نتوانسته است به تمامی جنبه‌ها در این جملات پاسخ دهد. از این رو اتکا به نظریه‌های تعاملی صوری-نقشی می‌تواند در تکمیل کاستی‌های موجود در رویکردها راه‌گشا باشد.

۱) بررسی صوری ساخت‌های پرسشی بر مبنای آخرین نظریه چامسکی با نام نظریه فاز (ارائه شده در ردفورد ۲۰۰۹) نتایج زیر را به دست داده است. در اشتقاق هر یک از جملات پرسشی هسته هر فاز عملیات نحوی را آغاز می‌نماید. مطابقت مشخصه‌ها و رابطه میان ردیاب و هدف از الزامات این اشتقاق در نظر گرفته می‌شود. جملات پرسشی زبان فارسی مشتمل بر دو دسته پرسش‌های آری-خیر و پرسش‌های با پرسشواژه می‌باشند. برآیند مطالعه پرسش‌های گروه اول، مشابهت رفتار نحوی ادات پرسشی 'آیا' با *whether* می‌باشد. این ادات پرسشی نیز در دو جایگاه مطرح می‌گردد (الف) مشخص‌گر گروه کانون (ب) مشخص‌گر گروه منظوری. بررسی پرسش‌های گروه دوم نشان داد که زبان فارسی مشتمل بر دو نوع جمله پرسشی می‌باشد، الف) پرسشواژه در جای اصلی (با خوانش پژواکی) ب) پرسشواژه‌های حرکت کرده (با خوانش تقابلی / کانونی).

در بررسی جملات با پرسشواژه در جای اصلی، ارزیابی فرضیه‌های حرکت آشکار و پنهان در این زبان، صحت حرکت آشکار را در داده‌های فارسی نشان داد. در این نوع جملات حرکت عملگر پرسشی به جایگاه مشخص‌گر گروه متمم نما، محرز می‌باشد. حرکت عملگر پرسشی به اقتضای مطابقت مشخصه‌ها و القای مفهوم پرسش صورت می‌پذیرد. زبان فارسی با رعایت کلیه اصول نحوی، دارا بودن حساسیت به اصل جزیره و شرط همجواری در سطح منطقی رفتاری همانند حرکت آشکار پرسشواژه در سطح نحوی را از خود بروز می‌دهد.

مطالعه پرسشواژه‌های حرکت کرده حاکی از آن است که پرسشواژه از جایگاه اولیه خود به سوی مشخص‌گر گروه کانون حرکت می‌نماید. حرکت این سازه با خوانش تقابلی همراه می‌باشد. تأمل در داده‌ها نشان می‌دهد که کانون در همه جملات خاص پرسشواژه نیست. حضور سازه کانونی دیگری در جمله، سبب تغییر جایگاه پرسشواژه می‌گردد. از این رو پرسشواژه‌ها در دو جایگاه مطرح می‌شوند: الف) جایگاه کانون (ب) جایگاه منظوری.

مطالعه بندهای لازم و مجهول در زبان فارسی بر مبنای فرضیه لیگیت (انگاره‌سینک) نشان می‌دهد که دو گروه فعلی نام برده می‌توانند فاز تلقی گردند. علی‌رغم تفکر چامسکی که آنها را فاز نمی‌داند. در ادامه بحث، با توجه به ویژگی‌های زبان فارسی مشاهده شد که فرضیه لیگیت در این زبان با مشکلاتی روبرو می‌شود. قابل پیش‌بینی بودن جایگاه تکیه جمله بر مبنای قاعده تکیه اصلی جمله در این زبان در مورد تمامی جملات صورت نمی‌گیرد. با قبول ویژگی قلب نحوی و تغییر جایگاه تکیه، دیدگاه لیگیت مخدوش می‌گردد.

پس از مطالعه در پرسش‌های تک پرسشواژه‌ای، پرسش‌های با بیش از یک پرسشواژه مورد بررسی قرار گرفتند. برآیند این مطالعه تعیین دو گروه پژواکی و غیر پژواکی می‌باشد. در گروه اول با حرکت عملگر پرسشی و مطابقت چندگانه آنها با مشخصه پرسشواژه در هسته گروه متمم نما، جمله دستوری تولید می‌گردد. در گروه دوم، با رعایت شرط جذب نزدیکترین

پرسشواژه، نزدیکترین آنها به جایگاه کانون جمله حرکت می نماید. بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که پرسشواژه‌های موضوعی بر دیگر پرسشواژه‌ها ارجحیت دارند. بنابراین زبان فارسی نیز همانند زبان انگلیسی ملزم به رعایت اصل جذب نزدیک‌ترین پرسشواژه می‌باشد.

با صرف نظر از جزئیات تحلیل آماری ارائه شده در فصل اول و پنجم رساله حاضر، برآیند تحلیل بسامد کلی پرسشواژه‌ها در هر دو جمله پرسشواژه در جای اصلی و حرکت کرده نشان می‌دهند که در زبان فارسی جملات تک بندگی با پرسشواژه‌های در جای اصلی در مقایسه با جملات دوبندگی از بسامد بالاتری برخوردار می‌باشند.

(۲) بررسی نقشی ساخت‌های پرسشی بر مبنای گیون (۲۰۰۱) از دو منظر نقشی و نحوی صورت گرفته است. از منظر نقشی انواع جملات پرسشی عبارتند از فاعلی، مفعولی، مفعولی غیرصریح، قید حالت، قید زمان، فعل، علت انجام کنش، مالکیت، کمیتی، ابزاری، انتخابی، مقدار، همراهی. بررسی معنایی آنها ویژگی‌های معنایی پرسشواژه‌ها را نشان می‌دهد. ویژگی‌های معنایی پرسشواژه‌های موضوعی عبارتند از ارجاعی، معرفه و نکره. پرسشواژه‌های افزوده‌ای با تفکیک زمان (ارجاعی)، مکان (ارجاعی، معرفه، نکره)، دلیل (غیر ارجاعی) و پرسشواژه‌های بافت مقید (ارجاعی، معرفه، غیر ارجاعی) می‌باشند.

مشاهده نحوی و رده‌شناختی پرسشواژه‌ها نشان می‌دهند که جایگاه پرسشواژه کانون می‌باشد. دو نوع کانون عبارتند از کانون اطلاعی و تقابلی. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که رابطه‌ای میان کانون اطلاعی و تقابلی وجود دارد. برآیند آن این است که هر سازه‌ای که کانون تقابلی باشد، اطلاعی نیز هست. داده‌های فارسی بر مبنای فرضیه گیون به قابل پیش‌بینی بودن جایگاه کانون دلالت دارند. در حالی که بر مبنای فرضیه بولینجر کانونی شدن سازه‌های زبانی در هر بافت منوط به گوینده می‌باشد. زبان فارسی نشان می‌دهد که هر برجستگی معنایی و آوایی می‌تواند در این زبان کانون جمله قرار گیرد. از این رو با توجه به قلب نحوی و آرایش آزاد نسبی در این زبان، هر سازه‌ای می‌تواند کانون جمله قرار گیرد. بنابراین الگوی قابل پیش‌بینی بودن جایگاه تکیه و کانون جمله در زبان فارسی تا حد زیادی با مشکل مواجه می‌شود.

بسامد پرسشواژه‌ها به تفکیک انواع آنها مورد بررسی قرار گرفته‌اند. برآیند بررسی آنها در جملات تک‌بندگی و دوبندگی حاکی از آن است که پرسشواژه‌های موضوعی پر بسامدترین پرسشواژه‌ها در جملات بسیط و غیربسیط می‌باشند. در میان پرسشواژه‌های موضوعی بسامد چه /چی بیش از دیگر پرسشواژه‌های موضوعی در جملات بسیط و غیر بسیط می‌باشد. در میان پرسشواژه‌های افزوده‌ای بسامد چرا/ در جملات بسیط و کجا در جملات غیر بسیط بیش از دیگر پرسشواژه‌های افزوده‌ای می‌باشند.

(۳) در تحلیل شناخت‌گرایی با تفکیک جملات پرسشی به دو نوع فاعلی و غیرفاعلی، بررسی داده‌های فارسی نشان می‌دهند که این زبان مشتمل بر دو ساختار پرسشی می‌باشد: الف) پرسشواژه در جای اصلی ب) پرسشواژه حرکت کرده. در این انگاره جملات حاصل اشتقاق ساخت‌های دیگر تلقی نمی‌گردند. در این بخش شیوه عملکرد جملات پرسشی (ساده و مرکب) در زبان فارسی بر اساس 'دستور ساختاری' مبتنی بر دیدگاه گلدبرگ (۲۰۰۸) مورد بررسی قرار گرفت. بررسی جمله‌های پرسشی نشان می‌دهد که اصول و شروطی که در دستور زایشی، نحوی خوانده می‌شوند، انگیزه‌های کاربردی و مفاهیمی درون بافتی دارند. از این رو انقیاد صرف به اصول زایشی، در توجیه تنوعات ساختاری کافی نمی‌باشد. نگارنده با ارائه شواهدی از پیکره زبان فارسی، عملکرد جابه‌جایی فعل کمکی و فاعل و خروج پرسشواژه‌ها را از درون بند متممی مورد بحث قرارداد. این مطالعه از یک سو با این هدف صورت پذیرفت تا نشان دهد عواملی که در دستور زایشی صرفاً نحوی و نحوی توجیه می‌گردند در این رویکرد محدودیت کاربردی جمله انگاشته می‌شوند و از سوی دیگر اهمیت انگاره‌های کاربردی را در راستای رویکرد زایشی نیز نمایان می‌سازد. با بررسی دو معیار نحوی جابه‌جایی سازه‌ها و شرط

همجواری چنین نتیجه‌گیری می‌شود که انقیاد به اصول و شروط همگانی مطرح در دستور زایشی، پاسخگوی تنوعات زبانی نیست. مطالعه داده‌ها در زبان فارسی نشان داد که شرط همجواری در تحلیل جملات پرسشی و خروج آنها از درون بندهای متممی افعال شفاف، بیان‌کننده حالت گفتار و واقعیت‌گرا کارآمد نمی‌باشد. از این رو عواملی چون ساخت اطلاع توجیه‌کننده این نوع جملات می‌باشند. نتیجه آزمون‌های انجام شده نشان داد که خروج پرسشواژه و پذیرش آن به پس زمینه بودن آن وابسته می‌باشد. خروج پرسشواژه از درون متمم‌های افعال به لحاظ معنایی شفاف مانند: فکرکردن، گفتن، پرسیدن، تصمیم‌گرفتن و باورکردن مجاز است. در حالی که خروج آن از درون بندهای افعال واقعیت‌گرا و بیان‌کننده حالت گفتار مانند: فهمیدن، دانستن، غرغرکردن، فریاد زدن، زمزمه کردن مجاز نمی‌باشد. بندهای متممی افعال واقعیت‌گرا و بیان‌کننده حالت گفتار، جزیره محسوب می‌شوند. در حالی که بندهای متممی افعال شفاف یک جزیره نیستند. جزیره بودن / نبودن در این رویکرد با ویژگی‌های کلامی مرتبط می‌گردد. از این رو ساخت اطلاع و نوع اطلاعات موجود در بندها بر عملکرد پرسشواژه‌ها تأثیر بسزایی دارد.

بررسی داده‌های زبان فارسی در هر سه رویکرد نشان می‌دهد که علی‌رغم تحلیل‌های متفاوت و کاستی‌های موجود در هر یک، برخی نتایج در رویکردهای نام‌برده مشابه می‌باشد. نکات زیر همگی در سه رویکرد مشترک است:

الف) زبان فارسی یک زبان پرسشواژه درجای اصلی است.

ب) بسامد صورت‌های پرسشواژه در جای اصلی بیش از صورت‌های حرکت کرده می‌باشد.

ج) بسامد جملات ساده (تک‌بندی) بیش از جملات مرکب (دو‌بندی) است.

چ) تعداد پرسشواژه‌ها و انواع آنها محدود می‌باشد (موضوعی، افزوده‌ای و بافت مقید).

ح) قلب نحوی و آرایش سازه‌ای آزاد از ویژگی‌های اصلی این زبان تلقی می‌گردد.

خ) کانون با پرسشواژه ارتباط دارد.

بنظر می‌رسد جملات پرسشی در نظریه‌های نحوی، نقشی و شناختی ناگفته‌های بسیاری دارند. گستردگی بحث‌ها و جامعیت هر یک از رویکردها نتوانسته است به تمامی پرسش‌های مطرح در این ساخت‌ها پاسخ کاملی بدهد. نگارنده معتقد است به کارگیری دستاوردهای هر یک از رویکردها می‌تواند در تکمیل کاستی‌های موجود در هر یک راه‌گشا باشد. از این-رو با توجه به رویکردهای تعاملی (صوری-نقشی) به پاسخ‌های جامع‌تری می‌توان دست یافت.

کلید واژه‌ها: پرسشواژه درجای اصلی، پرسشواژه حرکت کرده، حرکت آشکار عملگر پرسشی، کانون تقابلی، کانون اطلاعی، ساختار، پیش‌فرض، افعال شفاف، افعال بیان‌کننده حالت گفتار، افعال واقعیت‌گرا، ساخت اطلاع

اینجانب هنگامه واعظی صحت اطلاعات مندرج در این فرم بر اساس محتوای رساله و ضوابط مندرج در فرم را گواهی می‌نمایم.

نام دانشکده:

سمت علمی:

نام استاد راهنما:

رئیس کتابخانه:

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
یک	فهرست علائم و اختصارات
چهار	فهرست جدول ها
پنج	فهرست نمودارها
شش	پیشگفتار
۱	فصل اول: مقدمه و طرح پژوهش
۲	۱-۱ مقدمه
۲	۲-۱- عنوان پژوهش
۳	۳-۱- بیان مسئله
۶	۴-۱- اهمیت پژوهش
۶	۵-۱- پرسش های پژوهش
۶	۶-۱- فرضیه های پژوهش
۷	۷-۱- اهداف پژوهش
۷	۸-۱- نحوه گردآوری داده ها
۷	۹-۱- ساختار کلی رساله
۹	فصل دوم: پیشینه مطالعات پیرامون ساخت پرشی
۱۰	۱-۲- ساخت پرشی در ایرانی باستان
۱۰	۲-۲- ضمائر پرشی در ایرانی میانه غربی
۱۱	۳-۲- ضمائر پرشی در فارسی دری
۱۳	۴-۲- دستور زبان های سنتی
۱۳	۱-۴-۲- مطالعات دستورنویسان ایرانی درباره ساخت پرشی در زبان فارسی
۱۳	۱-۴-۲-۱- همایونفرخ
۱۴	۲-۴-۲-۱- مشکور
۱۴	۳-۴-۲-۱- احمدی گیوی و انوری
۱۵	۴-۴-۲-۱- عبدالعظیم قریب و همکاران
۱۵	۵-۴-۲-۱- عماد افشار

- ۱۶ - ۲-۴-۲ - مطالعات دستورنویسان غیرایرانی درباره ساخت پرشی در زبان فارسی
- ۱۶ - ۲-۴-۲-۱ - لازار
- ۱۸ - ۲-۴-۲-۲ - لمبتون
- ۱۸ - ۲-۴-۲-۳ - بویل
- ۱۸ - ۲-۵-۲ - دستورزبانهای غیرسنتی و زبان‌شناسی نوین
- ۱۹ - ۲-۵-۱ - صادقی و ارژنگ
- ۲۰ - ۲-۵-۲ - باطنی
- ۲۲ - ۲-۵-۳ - نوبهار
- ۲۲ - ۲-۵-۴ - غلامعلی زاده
- ۲۳ - ۲-۵-۵ - رقیب دوست
- ۲۵ - ۲-۵-۶ - مشکوة الدینی
- ۲۷ - ۲-۵-۷ - میرعمادی
- ۲۹ - ۲-۵-۸ - راسخ مهند
- ۳۰ - ۲-۵-۹ - کهنمویی پور
- ۳۱ - ۲-۵-۱۰ - آهنگر
- ۳۳ - ۲-۵-۱۱ - دبیرمقدم
- ۳۴ - ۲-۵-۱۲ - کریمی و طالقانی
- ۳۶ - ۲-۵-۱۳ - سادات تهرانی
- ۳۸ - ۲-۶-۶ - پیشینه مطالعات ساخت پرشی در رویکردهای زبان‌شناسی معاصر
- ۳۹ - ۲-۶-۱ - صورت‌گرایی
- ۴۰ - ۲-۶-۱-۱ - ساخت‌های نحوی
- ۴۰ - ۲-۶-۱-۱-۱ - دستور گشتاری
- ۴۱ - ۲-۶-۱-۲ - نخستین نظریه‌های معنایی
- ۴۱ - ۲-۶-۱-۳ - جنبه‌هایی از نظریه نحو
- ۴۱ - ۲-۶-۱-۳-۱ - نظریه معیار
- ۴۲ - ۲-۶-۱-۳-۲ - نظریه معیار گسترده
- ۴۲ - ۲-۶-۱-۳-۳ - نظریه معیار گسترده اصلاح شده
- ۴۳ - ۲-۶-۱-۴ - نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
- ۴۴ - ۲-۶-۱-۵ - برنامه کمینه‌گرا

۴۵	۲-۶-۲- نقش‌گرایی
۴۶	۲-۶-۲-۱- دستور نقشی هلیدی و متین
۴۸	۲-۶-۳- شناخت‌گرایی
۴۹	۲-۶-۳-۱- دستور واژه
۵۲	- خلاصه
۵۵	فصل سوم: ملاحظات نظری پژوهش
۵۶	۳-۱-۱- کمینه‌گرایی ردفورد
۵۷	۳-۱-۱- حرکت پرسشواژه در ساخت‌های پرسشی
۵۷	۳-۱-۱-۱- شرط متمم‌نما
۵۸	۳-۱-۲- حرکت پرسشواژه و جابه‌جایی فعل کمکی و فاعل
۵۹	۳-۱-۲- حرکت پرسشواژه بر مبنای نظریه کپی - حذف
۵۹	۳-۱-۲- مخفف‌سازی have
۵۹	۳-۱-۲- کپی حرف اضافه در ساخت‌های پرسشی شکسپیری
۶۰	۳-۱-۲- لغزش‌های گفتاری
۶۰	۳-۱-۳- اشتقاق ساخت‌های پرسشی و پیش‌آیندی فعل کمکی
۶۳	۳-۱-۴- حرکت طولانی پرسشواژه در ساخت‌های پرسشی
۶۵	۳-۱-۵- ساخت‌های پرسشی چند پرسشواژه‌ای
۶۷	۳-۱-۶- ساخت‌های پرسشی فاعلی
۶۸	۳-۱-۷- حرکت پرسشواژه‌ها در ساخت پرسشی بر مبنای نظریه فاز
۶۸	۳-۱-۷-۱- فعل سبک
۶۹	۳-۱-۷-۲- مطابقت
۷۱	۳-۱-۷-۳- فازها
۷۲	۳-۱-۷-۴- فازها و حرکت غیرموضوع
۷۵	۳-۲- نقش‌گرایی گیون
۷۵	۳-۲-۱- ساخت‌های پرسشی با پرسشواژه
۷۵	۳-۲-۱-۱- ابعاد نقشی
۷۶	۳-۲-۱-۱-۱- کانون و پیش‌فرض
۷۷	۳-۲-۱-۱-۲- تمایزات معنایی در ضمائر پرسشی
۸۰	۳-۲-۱-۲-۳- پرسش‌های کمیتی

۸۱	۳-۲-۱-۱-۴- پرسش‌های چندپرسشواژه‌ای
۸۲	۳-۲-۱-۲- ابعاد نحوی و رده‌شناختی
۸۲	۳-۲-۱-۲-۱- جایگاه ضمیر پرسشی
۸۴	۳-۲-۱-۲-۲- ابزارهای تشخیص کانون تقابلی
۸۶	۳-۲-۱-۲-۳- آرایش سازه
۸۷	۳-۲-۱-۲-۴- پرسش‌های درونه‌ای
۸۸	۳-۲-۱-۲-۵- پیوستار کنش‌های گفتاری
۸۹	۳-۳- شناخت‌گرایی گلدبرگ
۹۰	۳-۱-۳- دستور ساختاری
۹۴	۳-۱-۱-۳- مفهوم ساختار
۹۵	۳-۱-۲- جابه‌جایی فعل کمکی و فاعل
۹۶	۳-۲-۱-۳- ساخت‌های پرسشی
۹۷	۳-۲-۱-۳-۲- ساخت‌های شرطی غیر واقعی
۹۷	۳-۲-۱-۳-۳- قیود منفی آغازین
۹۹	۳-۱-۳-۳- تعمیم معنایی - کاربردی ساختارهای پرسشی
۱۰۱	۳-۱-۴- جزیره بودن بند متممی و ارتباط آن با ساخت اطلاع
۱۰۱	۳-۱-۴-۱- ساختارهای خلا پرکننده
۱۰۳	۳-۱-۴-۲- شرط همجواری
۱۰۶	۳-۱-۴-۳- ساخت‌های پس زمینه بعنوان یک جزیره
۱۰۹	- خلاصه
۱۱۳	فصل چهارم: توصیف و تحلیل داده‌های پژوهش
۱۱۴	۴-۱-۱- توصیف داده‌ها
۱۱۴	۴-۱-۱- طبقه‌بندی و معرفی داده‌های پژوهش
۱۲۴	۴-۲- بررسی صوری جملات پرسشی در زبان فارسی
۱۲۶	۴-۲-۱- ویژگی زبان فارسی
۱۲۸	۴-۲-۲- اشتقاق ساخت‌های پرسشی فارسی بر مبنای نظریه فاز
۱۲۸	۴-۲-۲-۱- اشتقاق پرسش‌های آری - خیر
۱۳۴	۴-۲-۲-۲- اشتقاق ساخت‌های پرسشی با پرسشواژه

- ۱۳۴ - ۱-۲-۲-۲-۴ پرسشواژه‌های در جای اصلی
- ۱۳۶ - ۱-۱-۲-۲-۲-۴ فرضیه حرکت پنهان یا حرکت آشکار؟
- ۱۴۳ - ۲-۲-۲-۲-۴ پرسشواژه‌های حرکت کرده
- ۱۴۷ - ۳-۲-۲-۲-۴ حرکت پرسشواژه در بندهای لازم (مجهول و نامفعولی)
- ۱۵۱ - ۴-۲-۲-۲-۴ ساخت‌های چند پرسشواژه‌ای
- ۱۵۳ - ۳-۲-۴ بسامد ساخت‌های پرسشی در زبان فارسی
- ۱۵۴ - ۳-۴ بررسی نقشی ساخت پرسشی در زبان فارسی
- ۱۵۵ - ۱-۳-۴ ابعاد نقشی
- ۱۶۴ - ۲-۳-۴ ابعاد نحوی و رده شناختی
- ۱۶۵ - ۱-۲-۳-۴ کانون و پیش فرض
- ۱۶۹ - ۱-۱-۲-۳-۴ پرسش‌های آری - خیر
- ۱۷۰ - ۲-۱-۲-۳-۴ پرسش‌های با پرسشواژه
- ۱۷۲ - ۲-۲-۳-۴ پیوستار جملات پرسشی در زبان فارسی
- ۱۷۴ - ۴-۴ بررسی شناختی ساخت‌های پرسشی در زبان فارسی
- ۱۷۵ - ۱-۴-۴ دستور ساختاری
- ۱۷۶ - ۲-۴-۴ انواع ساختارهای پرسشی
- ۱۷۶ - ۱-۲-۴-۴ پرسش‌های غیر فاعلی
- ۱۸۰ - ۲-۲-۴-۴ پرسش‌های فاعلی
- ۱۸۲ - ۳-۴-۴ جابه‌جایی فعل (کمکی) و فاعل
- ۱۸۲ - ۱-۳-۴-۴ ساخت‌های پرسشی
- ۱۸۴ - ۲-۳-۴-۴ قیود منفی آغازین
- ۱۸۵ - ۴-۴-۴ خروج پرسشواژه از درون بندهای متممی
- ۱۸۶ - ۱-۴-۴-۴ جزیره بودن بند متممی و ارتباط آن با ساخت اطلاع
- ۱۸۶ - ۱-۱-۴-۴-۴ جزیره‌ها
- ۱۸۷ - ۲-۱-۴-۴-۴ شرط همجواری
- ۱۹۰ - ۳-۱-۴-۴-۴ بندهای پس زمینه به عنوان جزیره
- ۱۹۱ - ۱-۳-۱-۴-۴-۴ آزمون نفی
- ۱۹۴ - ۵-۴-۴ شواهدی بر تأیید اهمیت نقش ساختار و ویژگی‌های کلامی در دستور
- ۱۹۴ - ۱-۵-۴-۴ شواهد از زبان فارسی و دیگر زبان‌ها

۱۹۶	- خلاصه
۲۰۱	فصل پنجم: خلاصه و نتیجه پژوهش
۲۰۲	۱-۵- مروری بر فصل‌های پیشین
۲۰۶	۲-۵- نتایج حاصل از پژوهش حاضر
۲۰۶	۱-۲-۵- بررسی صوری ساخت‌های پرسشی
۲۱۲	۲-۲-۵- بررسی نقشی ساخت‌های پرسشی
۲۱۵	۲-۳-۵- بررسی شناختی ساخت‌های پرسشی
۲۱۸	۳-۵- نتیجه کلی پژوهش حاضر
۲۲۳	۴-۵- پایان سخن و پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده
۲۲۵	کتابنامه فارسی
۲۲۷	کتابنامه انگلیسی
۲۴۰	منابع نمونه‌گیری
۲۴۲	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۲۵۵	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۲۶۸	پیوست‌ها
۲۶۹	پیوست یک: رویکرد صورت‌گرایی
۲۶۹	- جدول ویژگی‌های پرسشواژه‌های در جای اصلی
۲۶۹	- جدول ویژگی‌های پرسشواژه‌های حرکت‌کرده فارسی
۲۷۰	- نمودار بسامد شماری پرسشواژه‌های در جای اصلی در جملات تک‌بندی
۲۷۱	- نمودار بسامد شماری پرسشواژه‌های در جای اصلی در جملات دو‌بندی
۲۷۱	- نمودار بسامد شماری پرسشواژه‌های حرکت‌کرده در جملات تک‌بندی
۲۷۲	- نمودار بسامد شماری پرسشواژه‌های حرکت‌کرده در جملات دو‌بندی
۲۷۳	پیوست دو: رویکرد نقش‌گرایی
۲۷۳	- جدول طبقه‌بندی معنایی پرسشواژه‌ها
۲۷۵	- نمودار بسامد شماری پرسشواژه‌های فارسی در جملات تک‌بندی
۲۷۵	- نمودار بسامد شماری پرسشواژه‌های فارسی در جملات دو‌بندی
۲۷۶	پیوست سه: رویکرد شناخت‌گرایی
۲۷۷	- نمودار بسامد شماری افعال (شفاف، واقعیت‌گرا و بیان‌کننده‌حالت‌گفتار) در جملات دو‌بندی (با پرسشواژه در جای اصلی)

- ۲۷۷ - نمودار بسامد شماری افعال (شفاف ، واقعیت گرا و بیان کننده حالت گفتار)
در جملات دو بندی (با پرسشواژه حرکت کرده)
- ۲۷۸ پیوست چهار : پیکره پژوهش

فهرست علائم و اختصارات

/: یا

[] : قلاب نویسی ، بازنمود نحوی ، بازنمود سازه‌های درون یک ساختار

+ : وجود مؤلفه یا یک مشخصه (نحوی یا معنایی) در درون یک پرسشواژه

- : عدم وجود مؤلفه یا مشخصه در درون یک پرسشواژه

* : غیردستوری بودن

? : مورد پذیرش گویشوران نیست

?? : مورد پذیرش گویشوران نیست (از درجه کمتری از پذیرش برخوردار است)

∅ : مشخصه ونندی فعل سبک

IP : گروه تصریف

I' : گره میانی تصریف

I : هسته تصریف

TP : گروه زمان

T' : گره میانی زمان

T : هسته زمان

CP : گروه متمم نما

C' : گره میانی متمم نما

C : هسته متمم نما

Force P : گروه منظوری

Force' : گره میانی منظوری

Force : هسته منظوری

Top P : گروه مبتدا

Top' : گره میانی مبتدا

Top : هسته مبتدا

FocP : گروه کانون

Foc' : گره میانی کانون

Foc : هسته کانون , کانون

NP : گروه اسمی , گ.ا.

N' : گره میانی اسمی

N : هسته اسمی

DP : گروه حروف تعریف

D' : گره میانی حروف تعریف

D : هسته حرف تعریف

VP : گروه فعلی بزرگ

V' : گره میانی فعل بزرگ

V : هسته فعل بزرگ

vP : گروه فعلی کوچک

v' : گره میانی فعل کوچک

v : هسته فعل کوچک

*vP : گروه فعلی کوچک متعدی

QP : گروه کمیت نما

t : رد

INTER : پرسشی

φ : فی (مشخصه های شخص ، شمار و حالت)

EF : مشخصه کناره

TNS : مشخصه زمان

OP : عملگر

Q : مشخصه پرسشی

Wh : مشخصه پرسشواژه

A' : حرکت غیر موضوع

A : حرکت موضوع

EPP : اصل فرافکنی گسترده

ECP : اصل مقوله تهی

LBC : شرط شاخه چپ

RMC : شرط کمینگی نسبی

- PRN : ضمیر
- AGR : مطابقت ، مطابقه
- DAT : مفعول به - ای
- INSTR : ابزاری
- ASSOC : همراهی
- LOC : مکانی
- BEN : بهره‌وری
- Wh-Q : پرسش‌های با پرسشواژه
- REL : موصولی
- CG : دستور ساختاری
- Wh subj : پرسش فاعلی
- SAI : جابه‌جایی فعل کمکی و فاعل
- COMP : متمم
- Spec : مشخص‌گر
- ↖ : آهنگ خیزان
- ↘ : آهنگ افتان
- : بازنمود ویژگی‌های معنایی ، مشتمل بر
- گ.ف.ب : گروه فعلی بزرگ
- ف.ب : هسته فعل بزرگ
- گ.ف.ک : گروه فعلی کوچک
- ف.ک : هسته فعل کوچک
- ض.ف.م : ضمیر فاعلی محذوف
- گ.ک : گروه کانون
- گ.ز : گروه زمان
- گ.م : گروه متمم‌نما
- م : هسته متمم‌نما
- ث : رد

فهرست جدول‌ها

شماره صفحه	عنوان
۲۰۸	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌های در جای اصلی در جملات تک بندی
۲۰۹	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌های در جای اصلی در جملات دو بندی
۲۱۰	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌های حرکت کرده در جملات تک بندی
۲۱۱	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌های حرکت کرده در جملات دو بندی
۲۱۳	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌های فارسی در جملات تک بندی
۲۱۴	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌های فارسی در جملات دو بندی
۲۱۶	- جدول بسامد شماری افعال (شفاف، واقعیت‌گرا و بیان‌کننده حالت گفتار) در جملات دو بندی (با پرسشواژه در جای اصلی)
۲۱۷	- جدول بسامد شماری افعال (شفاف، واقعیت‌گرا و بیان‌کننده حالت گفتار) در جملات دو بندی (با پرسشواژه حرکت کرده)
۲۱۹	- جدول بسامد شماری جملات تک بندی و دو بندی
۲۲۰	- جدول بسامد شماری پرسشواژه‌ها در تمامی جملات (تک بندی و دو بندی)
۲۶۹	- جدول ویژگی‌های پرسشواژه‌های در جای اصلی
۲۶۹	- جدول ویژگی‌های پرسشواژه‌های حرکت کرده
۲۷۳	- جدول طبقه‌بندی معنایی پرسشواژه‌ها